

Till Utbildningsdepartementet
Från Almega
Datum 20191021
Angående Yttrande över promemorian ”På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk”
Diarienummer: U2019/02278/GV.

Remissvar

Almega vill lämna följande yttrande över promemorian *På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk*.

Kunskaper i svenska är en av de primära framgångsfaktorerna för en lyckad integration. Det finns tydligt stöd i forskningen för att goda språkkunskaper ökar chansen att få arbete och behålla det. Undervisningen i svenska för invandrare (sfi) är den huvudsakliga vägen för nyanlända och utrikesfödda att lära sig svenska språket. Men sfi-undervisningen har återkommande fått kritik för låga resultat och bristande kvalitet. Endast var tredje elev som påbörjade sfi 2014 avslutade med godkänt betyg i kurs D inom en tvåårsperiod.

Den statliga KLIVA-utredningen har lämnat sitt betänkande *På väg mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk*. Utredningen har haft i uppdrag att utreda och föreslå hur det kan säkerställas att kommuner erbjuder individanpassad utbildning för nyanlända som ska ta del av sfi och annan utbildning enligt förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Utredningen handlar främst om de nyanlända som omfattas av så kallad utbildningsplikt. Det har utretts om en utökning av den garanterade undervisningstiden inom sfi, främst i kurs A och B, kan påskynda genomströmningen i sfi och övergången till andra utbildningar. Utredningen har vidare undersökt hur stödåtgärder och andra insatser kan användas för att elever, såväl kvinnor som män, ska nå målen med utbildning och i högre grad kunna kombinera sfi med annan vuxenutbildning.

Almeegas allmänna synpunkter

I det följande vill vi lyfta två perspektiv och utvecklingsområden som inte direkt berörs av utredningen, utbildningsplikten som har för många deltagare och samordning mellan fristående aktörer och huvudmän för vuxenutbildning.

Problemet som inte berörs i utredningen är att alldeles för många deltagare i etableringsprogrammet anvisas till utbildningsplikten. Det behövs ett perspektivbyte i etableringsprogrammet. De nyanlända bör först och främst matchas till arbete. Arbetsförmedlingens tolkning av utbildningsplikten är att de allra flesta som saknar fullgjord gymnasieutbildning ska studera på komvux vid sidan av sfi-studierna. Detta anser vi är fel. Det är orimligt att lågutbildade som saknar gymnasie-examen inte i första hand kan matchas mot arbete på svensk arbetsmarknad under två år i etableringsprogrammet.

De nyanlända som anvisas till utbildningsplikten bör kunna avbryta utbildningen för att söka jobb. Det är önskvärt att Arbetsförmedlingen prövar om den nyanlända efter ett år i utbildningsplikten är matchningsbar till arbete. Därmed skulle en betydligt högre andel av de nyanlända kunna delta i aktiva matchnings- och utbildningsinsatser till arbete.

Det skulle samtidigt underlätta huvudmännens uppdrag att skapa lösningar för nyanlända som omfattas av utbildningsplikten och behöver studera på högstadium eller gymnasiet. När färre deltar i utbildningsplikten bör det bli enklare för utbildningsanordnarna att göra individuella studieplaner.

Utredningen konstaterar att det finns stora brister i huvudmännens utbildningsplanering. Almega vill här lyfta ett perspektiv som utredningen inte omfattar. När Arbetsförmedlingen reformeras ska matchningsuppdraget tas över av fristående aktörer. Det naturliga kommer i framtiden vara att kommuner och enskilda huvudmän för sfi samverkar med fristående aktörer om utbildningsplaneringen. Genom att ställa krav på fristående aktörer att samverka och samordna planeringen till exempel med kommunerna finns förutsättningar till förbättringar på området.

Almeegas synpunkter på några av utredningens förslag

I det följande kommenteras några av utredningens förslag.

Förslag om sammanhållen utbildning för vissa nyanlända (5.5), att den ska omfatta 23 timmars undervisning i veckan (5.6) och att det ska finnas en plan för den sammanhållna utbildningen (5.6.1) är i princip eftersträvansvärda reformer.

För de nyanlända som omfattas av utbildningsplikten och behöver studera sfi och grundläggande vuxenutbildning under de två åren i etableringsprogrammet har den sammanhållna utbildningsplaneringen stora fördelar. Almega menar dock som sagt att de fristående aktörerna inom arbetsmarknadspolitiken bör ha den samordnande rollen för att tillsammans med huvudmännen för utbildningen fastställa utbildningsplanen. Två år i utbildning är en lång tid. Det centrala är att det finns ett jobbfokus i utbildningen. Utbildningen bör också organiseras så att övergång till matchningsinsatser och arbetspraktik är möjlig. Riskerna med utbildningsplikten är att nyanlända annars låses in i långa utbildningar utan tydliga mål.

Det måste vara möjligt att nyanlända som studerat ett år med utbildningsplikt på nytt kan pröva om de ska fortsätta studera eller om de istället ska söka arbete aktivt. I så fall är det rimligt att de kombinerar studier och arbetspraktik. Regeringen avser att införa intensivår för nyanlända 2021. Intensivåret kommer att vara ett bra alternativ för de nyanlända som tillgodogjort sig tillräckliga språkkunskaper och kan arbeta. Utbildningsplikten får inte komma att stå i vägen för intensivåret.

Andreas Åström
Chef Näringspolitik och kommunikation Almega

Per Hammar
Näringspolitisk expert Almega